

mgr Bożena Miernik

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Poronienie samoistne jako znaczące doświadczenie rodzinne w narracjach biograficznych ojców. Studium pedagogiczne

Przedmiotem niniejszej rozprawy doktorskiej uczyniono fenomen doświadczania przez ojców poronienia dziecka. Uzasadnieniem jego wyboru było potwierdzone w literaturze przedmiotu przekonanie, że poronienie dziecka jest doświadczeniem osadzonym w kontekście rodzinnym, ze względu na wzajemne powiązania członków rodziny i wynikający stąd wpływ zmian dokonujących się w poszczególnych podsystemach rodzinnych na pozostałe. Analiza dotychczasowych badań w polu tej problematyki dowiodła, że strata dziecka prenatalnego ma określone konsekwencje w reagowaniu i postawie mężczyzny – ojca dziecka, co wpływa na psychospołeczne funkcjonowanie kobiety w okolicznościach poronienia. Problematyka męskiej perspektywy doświadczania tego wydarzenia nie jest jednak dostatecznie rozwijana na polu badań naukowych. Stąd zajęcie się opisanymi wyżej zagadnieniami miało doprowadzić do uzupełnienia ich luki w piśmiennictwie przedmiotowym.

Poznaniem naukowym została objęta problematyka straty dziecka na etapie jego prenatalnego rozwoju widziana z perspektywy ojców. Tak rozumiany przedmiot pracy wpisuje się w pole badawcze pedagogiki, a szczególnie jej subdyscyplin takich jak: pedagogika rodziny, pedagogika prenatalna oraz andragogika. Główny problem badawczy został zawarty w pytaniu: W jaki sposób ojcowie doświadczają poronienia samoistnego i jakie nadają mu znaczenia?

W podejmowanych badaniach za cel przyjęto poznanie i zrozumienie rekonstruowanych przez ojców przeżyć, postaw i opinii związanych z doświadczeniem poronienia dziecka. Ostatecznym celem pracy było przedstawienie zjawiska doświadczania przez ojców straty dziecka prenatalnego poprzez wskazanie jego znaczących cech i przejawów. Sformułowano także cel praktyczny pracy, jakim było odniesienie wniosków z badań do praktyki poprzez poszukiwanie możliwości budowania adekwatnego wsparcia rodziców po stracie oraz podnoszenie świadomości społecznej w aspekcie ich potrzeb.

Dla zrealizowania tak ustalonego celu badań posłużono się metodą biograficzną sytuowaną w ramach paradygmatu interpretatywnego. Zastosowano jakościowy wywiad badawczy, utożsamiany z wywiadem narracyjnym zogniskowanym na wydarzeniu biograficznym związanym z poronieniem samoistnym dziecka. Do analizy zakwalifikowano 9 wywiadów, które poddano szczegółowemu opracowaniu i interpretacji.

Analiza materiału empirycznego metodą zaproponowaną przez E. Dubas (2011) pozwoliła na opracowanie narracji pod kątem ich warstwy obiektywnej (*life history*) i subiektywnej (*life story*) dając tym samym możliwość wyłonienia obrazu osobistych doświadczeń Narratorów i znaczeń im nadawanych. Na dalszych etapach została uzupełniona poprzez zastosowanie kodowania i kategoryzacji zgodnie z propozycją M. Lichtman (2009), co doprowadziło do uchwycenia czterech wymiarów doświadczania przez ojców poronienia dziecka: psychologicznego, społecznego, duchowo-religijnego i edukacyjnego.

Biorąc pod uwagę wyrażane przez Narratorów poczucie cierpienia towarzyszące doświadczeniu poronienia dziecka, podjęto analizę narracji pod kątem wystąpienia procesów trajektoryjnych w biografii ojców. W oparciu o koncepcję F. Schützego (1997) w biografii wyróżniono poszczególne etapy trajektorii cierpienia, ze szczególnym uwzględnieniem ostatnich faz związanych z próbą opanowania potencjału trajektoryjnego, podejmowaniem praktycznej pracy nad trajekcją i odzyskiwaniem nad nią kontroli. Zauważono dwie dominujące strategie radzenia sobie z cierpieniem: „oswajanie” trajektorii i jej eliminowanie.

Znaczenia nadawane przez Narratorów poronieniu dziecka i dziecku utraconemu, wymiary doświadczania tego wydarzenia oraz procesy trajektoryjne ujawnione w biografii pozwoliły na podjęcie próby zbudowania typologii postaw Narratorów wobec doświadczenia straty dziecka prenatalnego. Wyróżniono trzy typy postaw: racjonalizujący doświadczenie, poszukujący sensu doświadczenia oraz skupiony na radzeniu sobie z doświadczeniem.

Uzyskane wyniki badań własnych poszerzyły naukowy wgląd w perspektywę mężczyzn doświadczających poronienia dziecka i przyczyniły się do wskazania praktycznych możliwości budowania sieci wsparcia dla rodziców po stracie dziecka.